

Гумі

(ботанічна назва — лох багатоквітковий).

Він належить до родини лохових, до якої входять також обліпіха та маловідомі види лохів: вузьколистий, зонтичний та майже невідома нам шефердія срібляста.

Батьківщина Гумі — Центральний Китай. Звідти він потрапив до Японії.

Рослина цінується своїми плодами. Вони приємні на смак, нагадують стиглу хурму та інжир, містять комплекс вітамінів (антоціани, пектини, дубильні речовини, хлорогенову, аскорбінову та амінокислоти). Плоди мають лікувальні та тонізуючі властивості, допомагають при захворюваннях шлунково-кишкового тракту, покращують кровообіг, використовуються для лікування різних хвороб у східній медицині. Японці вважають Гумі плодом довголіття, який має омолоджувальні властивості, оскільки він має активні сполуки, які попереджають розвиток склерозу. Вживання плодів Гумі в їжу цілком впливає на організм людини, оскільки вони не забруднені пестицидами, які використовуються в садівництві при вирощуванні інших плодів культур.

Плоди Гумі значно більші за обліпіхові. Вони на довгих, як у вишні, плодоніжках, смачні й залюбки споживаються свіжими. Весь урожай збирається із землі, так як кущ невисокий. Рослина не засмічує сад кореневою системою, практично не потребує обрізання, значно довговічніша за обліпіху, легко переносить затінення і може плодоносити навіть у повному затінку, не хворіє, не пошкоджується шкідниками й не потребує затрат на захист.

Лох багатоквітковий — кущ заввишки до 2-х метрів, ширина крони досягає 1,5 м. Листя еліптичної форми, сріблясте знизу й зелене зверху. Кущ напрочуд гарний в усі пори року, має охайну форму, якої досягає сам без жодного формуючого обрізання. Коли цвіте, то здається, що він весь жовтий, майже як форзиція, так багато на ньому квіточок — жовто-білих зірочок. Під час цвітіння кущ дуже запашний. Аромат тонкий, приємний, на нього злітаються бджоли та джмелі з усього саду.

Але напрочуд гарний Гумі під час дозрівання ягід, які висять на довгих (3-4 см) плодоніжках. Ягоди спочатку зелені, потім жовтіють, стають жовто-червоними, стиглі — червоні, мов дерен із золотавими краплями, надзвичайно привабливі.

Ягід так багато, що кущ пломеніє. Перші досягають наприкінці червня-на початку липня, основний урожай припадає на 5-20 липня. Ягоди не обсипаються і можуть висіти до середини серпня. Відрив завжди сухий, але для тривалого зберігання краще обривати їх разом із плодоніжками. Збирати урожай дуже легко і приємно. Насіння в плодах одна, веретеноподібна, м'яка. Ягоди циліндричні, вагою 1,5-2 г. Смак десертний. Особливо солодкі й смачні перестиглі плоди, що росли на сонці. З дорослого куща можна зібрати до 10 кг ягід — така висока врожайність Гумі.

Розмноження Гумі своєрідне: у нього, як і в смородини, добре вкорінюються присипані землею однорічні гілки, але зовсім не приживаються здерев'янілі живці. Перспективним є розмноження насінням, сянці не відрізняються від материнської форми. Проте схожість сухого насіння дуже низька і якщо висівати в листопаді сухе насіння, зібране з плодів у липні, то його схожість буде приблизно 10%.

Для того, щоб отримати стовідсоткову схожість потрібно провести його стратифікацію у два етапи і навесні висіяти в ґрунт.

Щойно зібране насіння кладуть у ящик з вологим піском, обмотують ящик (щоб пісок не пересихав) і ставлять надворі. Постійно стежать за тим, щоб пісок у ящику не пересихав, зволожують його. Так витримують насіння до початку листопада при температурі +18-22°C (саме така температура буде в літні та перші осінні місяці надворі). З листопада починається другий етап стратифікації. Ємність із насінням ставлять у холодильник, де температура від +1 до -4°C. Так насіння проходить стратифікацію протягом 5-ти місяців (до квітня). Стежать, щоб пісок не пересихав, постійно його зволожують. Наприкінці березня-на початку травня насіння вибирають з піску і висівають його у ящики з родючим ґрунтом рядками, на відстані 5-6 см одне від одного (відстань між рядками також 5-6 см).

Через 8-10 днів з'являються сходи. Протягом літа сянці треба прополувати і поливати (якщо немає дощу). На зиму ящик утеплюється з усіх боків землею, зверху — листям (якщо немає снігу).

Наступного року сянці пересаджують в шкільку на відстані 15-25 см. Дворічні сянці мають достатню кореневу систему і їх можна висаджувати рано навесні на постійне місце. Висаджують кущі на відстані 1,5-2 м один від одного. Для кращого запилення бажано висаджувати 2-3 рослини.

На 4-й рік після висаджування Гумі дає перші плоди. Щороку їх кількість зростає. Формують рослину у вигляді куща, обмежуючись санітарним обрізуванням.

Як використовувати плоди Гумі?

Плоди солодкі та ароматні, їх вживають свіжими, а також сушать, заморожують, готують варення, компоти, желе, соки, вино.

Сік. Стиглі плоди розтовкти, протерти через сито, додати цукор (розмішати до його повного розчинення), підігріти, не доводячи до кипіння. Розлити в пляшки і зберігати у прохолодному місці. На 1 кг плодів беруть 1 кг цукру.

Компот. Підготовлені плоди скласти в чисті скляні півлітрові банки, залити цукровим сиропом, який кипить (склянка цукру на 2 склянки води), простерилізувати 10-15 хвилин, банки закрити.

Варення. Плоди пересипати цукром, витримати 10-12 годин до появи соку, варити в декілька прийомів на невеликому вогні до повної готовності.

Гумі з цукром. Стиглі плоди пересипати цукром, розім'яти, скласти в банки, накрити кришками і зберігати в холодильнику.

Сушені ягоди. Стиглі плоди сушать в духовці при температурі +50-60°C з перервами. Зберігати у сухому прохолодному місці.

(Автор тексту про Гумі - Петро Філіпчук)

У дендропарку "Перемога"доктора А.І. Потопальського із трьох посаджених 37 років тому на піщаному ґрунті без додаткового поливу кущів гумі дотепер зберігся тільки один. Це були сіянці, привезені із відрядження на о. Сахалін старшим науковим співробітником Центрального ботанічного саду НАН України ім.М.М. Гришка Іваном Романовичем Кисілевським. Він же подарував дендропарку і кілька сіянців родички гумі - обліпихи, які не витримали посушливого піщаного ґрунту, загинули. Але пам'ять про нашого однодумця та співавтора, на жаль, давно покійного у дендропарку ще зберігає куриський чай та оригінальна солодка калина сорта "Українська солодка", співавтором якої він є. Третина із кількох десятків кущів зуміли вистояти під час масштабної пожежі у дендропарку, що спалахнула через кілька місяців після урочистого багатолюдного відзначення 35-річчя дендропарку.

Усім нам, жителям України у апокаліптичний період потрібно добре пам'ятати усі наші рослини-захисники, які мають імунорегулюючу та омолоджуючу дію. До них належать і далекосхідні красені - гумі та куриський чай, які використані також у напої д-ра А.І. Потопальського "Молодість".

За останні роки нами розроблений спосіб прискороного розмноження рідкісних рослин, таких як гумі. Сподіваємося, що це дасть можливість посадити у дендропарку значне поповнення цієї медоносної і прекрасної цілющої рослини.

! Перед прийомом фітопрепаратів обов'язкова консультація з фітотерапевтами і лікарями. **!**

